

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-yil 4-son

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 1140-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev, Y. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvaliyeva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, X. Yuldasheva

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Vebsayt: jurisprudence.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387

Tasdiqnoma

№ 174625, 29.11.2023.

Jurnal 2026-yil 26-avgustda

bosmaxonaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog'i: 24,5

Adadi: 100. Buyurtma: № 81.

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,

Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI

J. Allayorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqiy tadqiqotlar oliy maktabi direktori, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

MAS'UL MUHARRIR

N. Ramazonov – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basini mudiri, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

J. Blum – Amerika Qo'shma Shtatlarining Boston kolleji Huquq maktabi professori, huquq doktori (AQSH)

M. Vishovaty – Polshaning Gdansk universiteti professori (Polsha)

M. Hayat – Muhammadiyah Malang universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)

A. Xashimxonov – Toshkent davlat yuridik universiteti Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

A. Yakubov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro hamkorlik va uzluksiz ta'lim bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Axmedshayeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

X. Xayitov – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati, yuridik fanlar doktori, professor

E. Egamberdiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquqni sohalararo o'rganish fakulteti Tadqiqot markazi rahbari, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Sh. Ismoilov – Toshkent davlat yuridik universiteti Mehnat huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, dotsent

G. Uzakova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

G. Yo'ldasheva – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

A. Yo'ldoshev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti Tadqiqot markazi yetakchi ilmiy xodimi, yuridik fanlar doktori, dotsent

R. Altiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoiy odil sudlov fakulteti dekani, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, professor v.b.

M. Kurbanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat huquqi, kriminologiya va korrupsiyaga qarshi kurashish sho'basini professori v.b., yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

S. Oripov – Toshkent davlat agrar universiteti Huquqshunoslik kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

F. Hamdamova – Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti Xalqaro huquq va ommaviy huquq fanlari kafedrasini dotsenti v.b., yuridik fanlar doktori

D. So'fiyeva – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq nazariyasi sho'basini katta o'qituvchisi, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Правовой научно-практический журнал «Юриспруденция» – «Yurisprudensiya» – «Jurisprudence» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 1140.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Академии наук Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Э. Мустафаев, Е. Ярмолик,
Э. Шарипов, К. Абдувалиева,
М. Шарифова, Ш. Бекназарова,
Х. Юлдашева

Корректор:
М. Турсунов

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: jurisprudence.tsul.uz
E-mail: lawjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1387.

Свидетельство
от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
26.08.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 24,5. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 81.

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

З. Эсанова – проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

Ж. Аллаёров – директор Высшей школы правовых исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Н. Рамазонов – заведующий сектором узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по филологическим наукам, доцент

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Дж. Блум – профессор юридической школы Бостонского колледжа (Бостон, США), доктор юридических наук

М. Вишоватый – профессор Гданьского университета (Гданьск, Польша)

М. Хаят – преподаватель Университета Мухаммадия Маланг (Индонезия)

А. Хашимхонов – первый проректор по делам молодёжи и духовно-просветительской работе Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

А. Якубов – проректор по международным связям и дополнительному образованию Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

М. Ахмедшаева – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Х. Хайитов – депутат Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Э. Эгамбердиев – руководитель Исследовательского центра факультета междисциплинарного изучения права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

Ш. Исмоилов – заведующий сектором трудового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Г. Узакова – заведующая сектором экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Г. Юлдашева – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Юлдошев – ведущий научный сотрудник Исследовательского центра факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, доцент

Р. Алтиев – декан факультета уголовного правосудия Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, и. о. профессора

М. Курбанов – и. о. профессора сектора уголовного права, криминологии и противодействия коррупции Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

С. Орипов – доцент кафедры права Ташкентского государственного аграрного университета, доктор философии по юридическим наукам

Ф. Хамдамова – и. о. доцента кафедры международного и публичного права Университета мировой экономики и дипломатии, доктор юридических наук

Д. Суфиева – старший преподаватель сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

“Yurisprudensiya” – “Юриспруденция” – “Jurisprudence” legal scientific and practical journal was registered by the Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020 with certificate No. 1140.

The journal is included in the list of journals of the Higher Attestation Commission at the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of journal materials are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev, E. Yarmolik, E. Sharipov,
K. Abduvalieva, M. Sharifova,
Sh. Beknazarova, Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Editorial office address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: jurisprudence.tsul.uz
E-mail: lawjournal@tsul.uz

Subscription index: 1387.

Certificate
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 26.08.2026.
Paper size: A4. Cond.p.f: 24,5.
Units: 100. Order: № 81.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

J. Allayorov – Director of the Graduate School of Legal Research of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

EXECUTIVE EDITOR

N. Ramazonov – Head of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

J. Blum – Professor of Law School of Boston College, Doctor of Law (Boston, USA)

M. Vishovaty – Professor of the University of Gdańsk (Gdansk, Poland)

M. Hayat – Lecturer of the University of Muhammadiyah Malang (Indonesia)

A. Khashimhonov – First Deputy Rector for Youth Affairs and Spiritual and Educational Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

A. Yakubov – Deputy Rector for International Relations and Further Education of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

M. Akhmedshaeva – Professor of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Kh. Khayitov – Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

E. Egamberdiev – Head of the Research Center of the Faculty of Interdisciplinary Studies of Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

Sh. Ismoilov – Head of the Department of Labor Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

G. Uzakova – Head of the Department of Environmental Law of the Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

G. Yuldasheva – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Yuldoshev – Leading Research Fellow of the Research Center of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Associate Professor

R. Altiev – Dean of the Faculty of Criminal Justice of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Acting Professor

M. Kurbanov – Acting Professor of the Department of Criminal Law, Criminology and Anti-Corruption of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

S. Oripov – Associate Professor of the Department of Law of Tashkent State Agrarian University, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

F. Hamdamova – Acting Associate Professor of the Department of International Law and Public Law of the University of World Economy and Diplomacy, Doctor of Law

D. Sufieva – Senior Lecturer of the Department of Theory of State and Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 11 **SAYDULLAYEV SHAXZOD ALIXANOVICH**
Qonunchilikdagi bo'shliqlarni aniqlashda normativ-huquqiy hujjatlar ijrosi monitoringining ahamiyati
- 20 **ALLAYAROVA SOLIXA NARZULLOYEVNA**
Yuridik germeneytikaning nazariy-metodologik asoslari
- 26 **SULTANOVA SABOXAT ALISHEROVNA**
Tartibga solish ta'sirini baholash va huquqiy monitoringni takomillashtirishning nazariy-huquqiy masalalari
- 34 **UMAROVA IRODA MUXAMEDOVNA**
Ijtimoiy davlat shakllanishining tarixiy-huquqiy bosqichlari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 42 **MIRZAYEV FAYZULLA IBODULLAYEVICH**
Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishda Moliyaviy razvedka bo'linmasining ma'muriy-huquqiy maqomi
- 48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Hukumatni shakllantirish va javobgarligi: O'zbekiston modeli va xorijiy tajriba
- 57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR O'G'LI, ABDUMO'MINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**
O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonunining huquqiy tahlili
- 63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK O'G'LI**
Yoshlar bandligini qo'llab-quvvatlashda hududiy "Yo'l xaritalari"ni joriy etishning ahamiyati

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 70 **RUZINAZAROV SHUXRAT NURALIYEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**
Raqamli tadbirkorlikni huquqiy tartibga solish tendensiyalari
- 77 **BOZAROV SARDOR SOXIBJONOVICH**
Sun'iy intellekt tizimlarining fuqarolik-huquqiy javobgarligi: zamonaviy huquqiy muammolar va tartibga solish yondashuvlari
- 86 **XODJIYEV YUNUS MUXITDINOVICH**
Ko'char ashyolarga bo'lgan mulk huquqidan voz kechishning ayrim masalalari
- 93 **SATVALDIYEVA YULDUZXON XATAMJAN QIZI**
Sanoat namunalarini huquqiy muhofaza qilish muammolari va ularning dekorativ-amaliy san'at asarlari bilan nisbati
- 100 **KAN YEKATERINA EDUARDOVNA**
Klinik amaliyotda "yashirin sun'iy intellekt" (shadow AI): shifokorlarning undan ruxsatsiz foydalanishini nazorat qilishning huquqiy mexanizmlari
- 108 **RAXMONOV TOLIB TURG'UN O'G'LI**
Raqamli moliyaviy aktivlarning fuqarolik-huquqiy tabiati
- 115 **BERDIBAYEV SARDOR YERKABOY O'G'LI**
"Animus fraudandi": xalqaro xususiy huquqda qonunni chetlab o'tishni isbotlashning doktrinal huquqiy asoslari

121 JO'RAQULOVA HILOLA O'KTAM QIZI

Regress fuqarolik-huquqiy javobgarlik tizimining muhim va zarur tarkibiy elementi

127 RAHIMOV JALOLIDDIN XAYTBOY O'G'LI

Steyblkoinlar orqali to'lov qilishning shartnomaviy asoslari tavsifi

132 OLLABERGANOV JUR'ATBEK MANSURBEK O'G'LI, XADJIYEV AZIZBEK KADAMBAYEVICH

O'zbekiston Respublikasi fuqarolik huquqida raqamli aktivlar va elektron bitimlarni tartibga solishning dolzarb muammolari

138 BAXROMOVA NILUFAR XOSHOVNA

Raqamli marketingda firibgarlik va chalg'ituvchi amaliyotlarga qarshi huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish: fuqarolik-huquqiy yondashuv

145 SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI

Davlat xaridlari jarayonini elektronlashtirish sharoitida shartnomaviy munosabatlarni huquqiy tartibga solish

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

153 UZAKOVA GO'ZAL SHARIPOVNA

Atrof-muhitni xalqaro-huquqiy muhofaza qilishda Birlashgan Millatlar Tashkiloti Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP)ning o'rni va roli

161 KENJAYEV RUSTAM XAYDAROVICH

Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlardan foydalanish va muhofaza qilishda ekologik nazoratning o'rni va ahamiyati

168 RAHMATOVA DILAFRUZ IXTIYOR QIZI

Elektron chiqindilar bilan bog'liq munosabatlarni huquqiy tartibga solishning fragmentarlari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

180 PRIMOV BAXTIYOR OLIM O'G'LI

Kriptovalyutadan jinoiy maqsadlarda foydalanish: jinoyat-huquqiy jihatlar

185 JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR QIZI

Ehtiyotsizlik orqasida sodir etilgan jinoyatlar uchun jinoiy javobgarlikni tabaqalashtirishning jinoyat-huquqiy muammolari: Germaniya va Fransiya jinoyat qonunchiligining qiyosiy-huquqiy tahlili

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

192 XALILOV SHOHURH MIRZO BOYMUROD O'G'LI

Tergovda ayblovga moyillik: kognitiv sabablar, qiyosiy-huquqiy tahlil va protsessual bartaraf etish mexanizmlari

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

200 BAZARBAEVA SHAXLO RAXIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIYEVICH

Xalqaro huquqda kiberurush va kiberoperatsiyalar: farqlash hamda huquqiy tartibga solish muammolari

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА. ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

- 11 **САЙДУЛЛАЕВ ШАХЗОД АЛИХАНОВИЧ**
Значение мониторинга исполнения нормативно-правовых актов в выявлении пробелов в законодательстве
- 20 **АЛЛАЯРОВА СОЛИХА НАРЗУЛЛОЕВНА**
Теоретико-методологические основы юридической герменевтики
- 26 **СУЛТАНОВА САБОХАТ АЛИШЕРОВНА**
Теоретико-правовые вопросы совершенствования оценки регуляторного воздействия и правового мониторинга
- 34 **УМАРОВА ИРОДА МУХАМЕДОВНА**
Историко-правовые этапы формирования социального государства

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

- 42 **МИРЗАЕВ ФАЙЗУЛЛА ИБОДУЛЛАЕВИЧ**
Административно-правовой статус подразделения финансовой разведки в сфере противодействия легализации преступных доходов
- 48 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**
Формирование и ответственность Правительства: модель Узбекистана и зарубежный опыт
- 57 **РАИМОВ ЭЛБЕК БАХОДИР УГЛИ, АБДУМУМИНОВА САЛОМАТ ОТАБЕКОВНА**
Правовой анализ Закона Республики Узбекистан «О персональных данных»
- 63 **АЗИМОВ АЗИМБЕК АЗИЗБЕК УГЛИ**
Значение внедрения региональных «дорожных карт» в поддержке занятости молодёжи

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

- 70 **РУЗИНАЗАРОВ ШУХРАТ НУРАЛИЕВИЧ, ТОШКАНОВ НУРБЕК БАХРИДДИНОВИЧ**
Тенденции правового регулирования цифрового предпринимательства
- 77 **БОЗАРОВ САРДОР СОХИБЖОНОВИЧ**
Гражданско-правовая ответственность систем искусственного интеллекта: современные правовые проблемы и подходы к регулированию
- 86 **ХОДЖИЕВ ЮНУС МУХИТДИНОВИЧ**
Некоторые вопросы отказа от права собственности на движимые вещи
- 93 **САТВАЛДИЕВА ЮЛДУЗХОН ХАТАМЖАН КИЗИ**
Проблемы правовой охраны промышленных образцов и их соотношение с произведениями декоративно-прикладного искусства
- 100 **КАН ЕКАТЕРИНА ЭДУАРДОВНА**
«Теневой искусственный интеллект» (Shadow AI) в клинической практике: правовые механизмы контроля за его несанкционированным использованием врачами
- 108 **РАХМОНОВ ТОЛИБ ТУРГУН УГЛИ**
Гражданско-правовая природа цифровых финансовых активов
- 115 **БЕРДИБАЕВ САРДОР ЕРКАБОЙ УГЛИ**
Animus fraudandi: доктринально-правовые основы доказывания обхода закона в международном частном праве

121 ЖУРАКУЛОВА ХИЛОЛА УКТАМ КИЗИ

Регресс как важный и необходимый элемент системы гражданско-правовой ответственности

127 РАХИМОВ ЖАЛОЛИДДИН ХАЙТБОЙ УГЛИ

Характеристика договорных основ осуществления платежей посредством стейблкоинов

132 ОЛЛАБЕРГАНОВ ЖУРАТБЕК МАНСУРБЕК УГЛИ, ХАДЖИЕВ АЗИЗБЕК КАДАМБАЕВИЧ

Актуальные проблемы регулирования цифровых активов и электронных сделок в гражданском праве Республики Узбекистан

138 БАХРОМОВА НИЛУФАР ХОШИМОВНА

Совершенствование правовых механизмов противодействия мошенничеству и вводящим в заблуждение практикам в цифровом маркетинге: гражданско-правовой подход

145 САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ

Правовое регулирование договорных отношений в условиях перевода процесса государственных закупок в электронную форму

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

153 УЗАКОВА ГУЗАЛ ШАРИПОВНА

Роль и значение программы ООН по окружающей среде (ЮНЕП) в международном экологическом праве

161 КЕНЖАЕВ РУСТАМ ХАЙДАРОВИЧ

Роль и значение экологического контроля в использовании и охране земель сельскохозяйственного назначения

168 РАХМАТОВА ДИЛАФРУЗ ИХТИЁР КИЗИ

Фрагментарность правового регулирования обращения с электронными отходами

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

180 ПРИМОВ БАХТИЁР ОЛИМ УГЛИ

Использование криптовалюты в преступных целях: уголовно-правовые аспекты

185 ЖУМАНАЗАРОВА МАРЖОНА БОТИР КИЗИ

Уголовно-правовые проблемы дифференциации уголовной ответственности за преступления, совершённые по неосторожности: сравнительно-правовой анализ уголовного законодательства Германии и Франции

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

192 ХАЛИЛОВ ШОХРУХ МИРЗО БОЙМУРОД УГЛИ

Обвинительный уклон в расследовании: когнитивные причины, сравнительно-правовой анализ и процессуальные механизмы его устранения

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

200 БАЗАРБАЕВА ШАХЛО РАХИМОВНА, РАСУЛОВ ЖУРАБЕК АБДУСАМИЕВИЧ

Кибервойна и кибероперации в международном праве: проблемы разграничения и правового регулирования

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

11 **SAYDULLAEV SHAKHZOD ALIKHANOVICH**

The importance of monitoring the implementation of normative legal acts in identifying gaps in legislation

20 **ALLAYAROVA SOLIKHA NARZULLOEVNA**

Theoretical and methodological foundations of legal hermeneutics

26 **SULTANOVA SABOKHAT ALISHEROVNA**

Theoretical and legal issues of improving regulatory impact assessment and legal monitoring

34 **UMAROVA IRODA MUKHAMEDOVNA**

Historical and legal stages of the social state formation

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

42 **MIRZAEV FAYZULLA IBODULLAEVICH**

Administrative and legal status of the financial intelligence unit in combating criminal income legalization

48 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**

Formation and accountability of the government: the Uzbekistan model and foreign experience

57 **RAIMOV ELBEK BAHODIR UGLI, ABDUMUMINOVA SALOMAT OTABEKOVNA**

Legal analysis of the law of the Republic of Uzbekistan “On personal data”

63 **AZIMOV AZIMBEK AZIZBEK UGLI**

The importance of implementing regional “Roadmaps” in supporting youth employment

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

70 **RUZINAZAROV SHUKHRAT NURALIEVICH, TOSHKANOV NURBEK BAHRIDDINOVICH**

Trends in legal regulation of digital entrepreneurship

77 **BOZAROV SARDOR SOKHIBJONOVICH**

Civil liability of artificial intelligence systems: contemporary legal issues and regulatory approaches

86 **KHODJIEV YUNUS MUKHITDINOVICH**

Certain issues of renunciation of ownership rights to movable property

93 **SATVALDIEVA YULDUZKHON KHATAMJAN KIZI**

Issues of legal protection of industrial designs and their interrelation with works of decorative and applied art

100 **KAN EKATERINA EDUARDOVNA**

“Shadow artificial intelligence” (Shadow AI) in clinical practice: legal mechanisms for monitoring its unauthorized use by doctors

108 **RAKHMONOV TOLIB TURGUN UGLI**

Civil law nature of digital financial assets

115 **BERDIBAEV SARDOR ERKABOY UGLI**

Animus fraudandi: doctrinal legal foundations for proving evasion of law in private international law

121 **JURAKULOVA HILOLA UKTAM KIZI**

Regression is an important and necessary structural element of the system of civil law liability

137 **RAHIMOV JALOLIDDIN KHAYTBOY UGLI**

Characteristics of the contractual framework for payments using stablecoins

132 **OLLABERGANOV JURATBEK MANSURBEK UGLI, KHADJIEV AZIZBEK KADAMBAEVICH**
Current issues in the regulation of digital assets and electronic transactions in the civil law of the Republic of Uzbekistan

138 **BAKHROMOVA NILUFAR KHOSHIMOVNA**
Improving legal mechanisms for combating fraud and misleading practices in digital marketing: a civil law approach

145 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Legal regulation of contractual relations in the context of the digitalization of the public procurement process

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW.
ENVIRONMENTAL LAW

153 **UZAKOVA GUZAL SHARIPOVNA**
The role and significance of the United Nations Environment Programme (UNEP) in the international legal protection of the environment

161 **KENJAEV RUSTAM KHAYDAROVICH**
The role and significance of environmental control in the use and protection of agricultural land

168 **RAKHMATOVA DILAFRUZ IKHTIYOR KIZI**
Fragmentariness of legal regulation of electronic waste management

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

180 **PRIMOV BAKHTIYOR OLIM UGLI**
Criminal use of cryptocurrency: criminal-legal aspects

185 **JUMANAZAROVA MARJONA BOTIR KIZI**
Criminal-legal problems of differentiating criminal liability for crimes committed due to negligence: a comparative-legal analysis of German and French criminal legislation

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

192 **KHALILOV SHOHRUH MIRZO BOYMUROD UGLI**
Accusation bias in criminal investigations: cognitive causes, comparative legal analysis, and procedural mechanisms for its elimination

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

200 **BAZARBAEVA SHAKHLO RAKHIMOVNA, RASULOV JURABEK ABDUSAMIEVICH**
Cyberwarfare and cyber operations in international law: problems of delimitation and legal regulation

Kelib tushgan / Получено / Received: 17.06.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 12.08.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 26.08.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4./GLDC9036>

UDC: 342.9:336.741.2(045)(575.1)

JINOIY DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISHGA QARSHI KURASHISHDA MOLIYAVIY RAZVEDKA BO'LINMASINING MA'MURIY-HUQUQIY MAQOMI

Mirzayev Fayzulla Ibodullayevich,

O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi

dotsenti, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5029-3462>

e-mail: f.i.mirzaev@proacademy.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada moliyaviy razvedka bo'linmasining ma'muriy-huquqiy maqomi institutsional o'rin, kompetensiya, maxsus axborot rejimi, operatsion mustaqillik va funksional hisobdorlik birligida tahlil qilingan. Tizimli-huquqiy, qiyosiy-huquqiy va institutsional metodlar yordamida O'zbekistonning amaldagi modeli hamda ilg'or xorijiy davlatlar modellari har tomonlama taqqoslangan. Natijada milliy model huquqni muhofaza qiluvchi, kompleks va axborotni samarali tashkil etish usuliga ko'ra markazlashgan-integratsiyalashgan maxsus model sifatida to'liq tavsiflanadi. Shuningdek, tahliliy materialning jinoiy-protsessual ahamiyati, ichki axborotni funksional ajratish hamda funksional hisobdorlik mexanizmlari ilmiy asoslangan. Berilgan takliflar milliy qonunchilikdagi monitoring amaliyotini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: jinoiy daromadlarni legallashtirish, moliyaviy monitoring, moliyaviy razvedka bo'linmasi, ma'muriy-huquqiy maqom, operatsion mustaqillik, funksional hisobdorlik, tahliliy material, axborotni funksional ajratish

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ СТАТУС ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ РАЗВЕДКИ В СФЕРЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ЛЕГАЛИЗАЦИИ ПРЕСТУПНЫХ ДОХОДОВ

Мирзаев Файзулла Ибодуллаевич,

доктор философии по юридическим наукам,

доцент Правоохранительной академии Республики Узбекистан

Аннотация. В настоящей статье административно-правовой статус подразделения финансовой разведки анализируется в единстве его институционального положения, компетенции, специального информационного режима, операционной независимости и функциональной подотчётности. С использованием системно-правового, сравнительно-правового и институционального методов проведено всестороннее сопоставление действующей модели Узбекистана с моделями передовых зарубежных государств. В результате национальная модель всесторонне охарактеризована как специальная правоохранительная, комплексная и централизованно-интегрированная модель с точки зрения эффективной организации информационной деятельности. Кроме того, научно обоснованы уголовно-процессуальное значение аналитических материалов, функциональное разграничение внутренней информации, а также механизмы функциональной подотчётности. Представленные предложения направлены на совершенствование практики мониторинга, предусмотренной национальным законодательством.

Ключевые слова: легализация преступных доходов, финансовый мониторинг, подразделение финансовой разведки, административно-правовой статус, операционная независимость, функциональная подотчётность, аналитический материал, функциональное разграничение информации

ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN COMBATING CRIMINAL INCOME LEGALIZATION

Mirzaev Fayzulla Ibodullaevich,

Associate Professor of the Law Enforcement Academy
of the Republic of Uzbekistan,
Doctor of Philosophy (PhD) in Law

Abstract. *This article analyzes the administrative and legal status of the financial intelligence unit in terms of its institutional position, competence, special information regime, operational independence, and functional accountability. Using systemic-legal, comparative-legal, and institutional methods, the current model of Uzbekistan and the models of advanced foreign countries are comprehensively compared. As a result, the national model is fully characterized as a specialized, centralized-integrated model based on the method of law enforcement, complex, and effective information organization. Additionally, the criminal procedure significance of the analytical material, the functional separation of internal information, and the mechanisms of functional accountability are scientifically substantiated. The presented proposals will serve to improve the practice of monitoring in national legislation.*

Keywords: *laundering of criminal proceeds, financial monitoring, financial intelligence unit, administrative and legal status, operational autonomy, functional accountability, analytical material, functional information separation*

Kirish

Jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish tizimida moliyaviy razvedka bo'linmasi markaziy o'rin tutadi. U nazorat organlari, huquqni muhofaza qiluvchi tuzilmalar hamda moliyaviy tashkilotlarda shakllanadigan tarqoq ma'lumotlarni jamlaydi, o'zaro solishtiradi va tahliliy mahsulotga aylantiradi. Moliyaviy harakatlar bo'yicha ishchi guruh (Financial Action Task Force – FATF)ning 29-tavsiyasiga muvofiq, moliyaviy razvedka bo'linmasi shubhali operatsiyalar to'g'risidagi xabarlar va boshqa tegishli axborotni qabul qilish, tahlil etish hamda natijalarni vakolatli organlarga yuborish bo'yicha milliy markazdir (FATF, 2025). Shu ma'noda, u xususiy sektorda aniqlangan xavf belgilarini davlatning preventiv nazorat va huquqni qo'llash mexanizmlari bilan bog'lovchi institutsional bo'g'in vazifasini bajaradi. O'zbekistonning 2022-yildagi YevroOsiyo guruhi o'zaro baholash hisobotida 29-tavsiyaga muvofiqlik ijobiy baholangan, moliyaviy razvedka ma'lumotlaridan foydalanish samaradorligi esa sezilarli darajada deb e'tirof etilgan. Shu bilan birga, proaktiv tahlil hajmini oshirish, tahliliy materiallarni tashabbus asosida ko'proq yuborish, parallel moliyaviy tergovlarda bo'linma salohiyatidan kengroq foydalanish va shubhali operatsiyalar haqidagi xabarlar sifatini yaxshilash tavsiya qilingan (Eurasian Group, 2022, pp. 45–46, 284–287). Bu xulosalar texnik muvofiqlik maqomning barcha elementlari milliy

qonunchilikda optimal darajada konkretlashtirilganini o'z-o'zidan anglatmasligini ko'rsatadi.

Milliy modelning o'ziga xosligi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti moliyaviy razvedka bilan bir qatorda tezkor-qidiruv, tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv va dastlabki tergov yo'nalishlarini ham amalga oshirishida namoyon bo'ladi. Bunday institutsional integratsiya tahlil natijalarini huquqni qo'llash amaliyotiga tez yo'naltiradi. Ayni paytda moliyaviy monitoring maqsadida olingan ma'lumotning boshqa funksional yo'nalishda qo'llanishi, tahliliy qarorning idoraviy ta'sirdan himoyasi va tahliliy materialning protsessual ahamiyati aniq huquqiy chegaralarni talab qiladi.

Tadqiqotning maqsadi moliyaviy razvedka bo'linmasi ma'muriy-huquqiy maqomining nazariy modelini ishlab chiqish, O'zbekistonda shakllangan institutsional modelga kompleks huquqiy tavsif berish hamda qonunchilikni takomillash-tirishga qaratilgan takliflarni asoslashdan iborat. Yechilishi lozim bo'lgan asosiy masala operatsion mustaqillikning funksional mazmuni, tahliliy materialning protsessual ahamiyati, ichki axborot harakati va funksional hisobdorlik o'rtasidagi nisbatni yaxlit ma'muriy-huquqiy konstruksiya doirasida aniqlash hisoblanadi.

Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) va Jahon Banki moliyaviy razvedka bo'linmalarini ma'muriy, huquqni muhofaza qiluvchi, sud-prokuratura hamda aralash modellarga ajratadi.

FATF esa institutsional nomdan ko'ra yadro funksiyalari, zarur axborotga kirish va operatsion mustaqillikka ustuvor ahamiyat beradi. EAGning O'zbekiston bo'yicha baholashi texnik muvofiqlik bilan birga proaktiv tahlil va MRB salohiyatidan amaliy foydalanishni kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi (International Monetary Fund, & World Bank, 2004; Financial Action Task Force, 2025; Eurasian Group, 2022).

Doktrinada MRB xususiy sektor va huquqni muhofaza qiluvchi organlar o'rtasidagi axborot vositachisi sifatida baholanadi. M. Brejinska (Brewczynska, 2021), T. Kvintl (Quintel, 2022) va F. Mozakiti (Mouzakiti, 2020) ma'lumotlarni qayta ishlash vakolatini maxfiylik, maqsadli foydalanish va qayta uzatish chegaralari bilan bog'laydi; A. Siena (Siena, 2022) esa vakolatlarni kengaytirishdan oldin mustaqillik va huquqiy kafolatlarni mustahkamlash zarurligini asoslaydi.

Asosiy qism

Moliyaviy razvedka bo'linmasi (MRB)ning ma'muriy-huquqiy maqomi to'rtta o'zaro bog'liq elementdan tarkib topadi. Institutsional element uning davlat organlari tizimidagi o'rni va idoraviy aloqalarni; kompetensiyaviy-funksional element vazifa, funktsiya, huquq va majburiyatlarni; axborot-huquqiy element ma'lumotni olish, tahlil qilish, saqlash, yuborish va himoya qilish tartibini; kafolatlovchi element esa operatsion mustaqillik, funksional hisobdorlik va noqonuniy aralashuvdan himoyani qamrab oladi. Funktsiya organ faoliyatining barqaror yo'nalishi, vakolat esa uni amalga oshirishga xizmat qiladigan yuridik vositadir.

FATF talqiniga ko'ra, operatsion mustaqillik MRBning axborotni tahlil qilish, qo'shimcha ma'lumot so'rash va natijalarni vakolatli organlarga yuborish bo'yicha professional qarorni asossiz tashqi ta'sirsiz qabul qilish imkoniyatidir. Egmont guruhi ham yuqori turuvchi organ tarkibidagi MRB yadro funksiyalarini mustaqil amalga oshirishi va resurslardan asossiz foydalanishi zarurligini qayd etadi (Financial Action Task Force, 2025; "Egmont Group", 2018). Mustaqillik nazoratsizlikni anglatmaydi: funksional hisobdorlik individual tahliliy qarorga aralashmasdan, faoliyat qonuniyligi, axborot xavfsizligi, resurslardan foydalanish va umumiy natijadorlikni baholashni nazarda tutadi.

Xorijiy tajriba MRBlarning idoraviy mansubligi va huquqni qo'llash bilan aloqalari turlicha

ekanini ko'rsatadi. AQSH FinCENi Moliya vazirligi tarkibidagi ma'muriy MRB, "Rosfinmonitoring" Prezidentga bo'ysunuvchi federal xizmat, Germaniya Moliyaviy razvedka bo'linmasi (FIU) esa Markaziy bojxona boshqarmasi tarkibidagi ma'muriy yo'naltirilgan funksional markazdir. Ushbu farqlar modelning samaradorligini uning nomi emas, balki axborotga kirish, operatsion mustaqillik, maxfiylik va idoralararo hamkorlik mexanizmlari belgilashini ko'rsatadi.

Jadval

Moliyaviy razvedka bo'linmalari institutsional modellarining qiyosiy tavsifi

Model	Joylashuv	Axborotga kirish	Ustun jihat	Asosiy xavf
Ma'muriy	Moliya organi yoki alohida xizmat	Xususiy sektor ma'lumotlariga bevosita, boshqa bazalarga qonuniy tartibda	Mustaqil tahliliy saralash	Idoralararo almashinuvining sustlashishi
Huquqni muhofaza qiluvchi	Politsiya yoki maxsus organ	Tezkor va jinoyatchilikka oid bazalarga integratsiyalashgan	Natijani tezkor qo'llash	Tahlil va ta'qib maqsadlarining aralashuvi
Prokuratura	Prokuratura organlari tizimi	Huquqiy va idoralararo resurslardan vakolat doirasida	Huquqiy baho va protsessual yo'nalish	Preventiv tahlilning protsessual mantiqqa bo'y-sunishi
Aralash	Ko'p funksiyali huquqni muhofaza qiluvchi tuzilma	Moliyaviy va huquqni muhofaza qiluvchi resurslarga integratsiyalashgan	Ko'p manbali tahlil	Qayta foydalanish chegaralarining noaniqligi

Qiyosiy tahlil biror modelning mutlaq ustun emasligini ko'rsatadi: ma'muriy model tahliliy be-taraflikni, huquqni muhofaza qiluvchi model tez-kor integratsiyani, prokuratura modeli huquqiy baholashni, aralash model esa ko'p manbali tahlilni kuchaytiradi. Shu bois institutsional tanlov tegishli huquqiy kafolatlar bilan birga baholanishi lozim.

O'zbekistonda moliyaviy razvedka funktsiyalari Bosh prokuratura huzuridagi Iqtisodiy jino-

yatlarga qarshi kurashish departamenti tomonidan amalga oshiriladi. 660-II-son Qonun maxsus vakolatli davlat organining bazaviy maqomini, PF-6252-son Farmon strategik yo'nalishlarni, PF-11 va PF-99-son hujjatlar esa tashkiliy tuzilish hamda axborot imkoniyatlarini konkretlashtiradi. Shu asosda milliy model institutsional mansubligiga ko'ra huquqni muhofaza qiluvchi, vazifalar tarkibiga ko'ra kompleks, axborotni tashkil etish usuliga ko'ra markazlashgan-integratsiyalashgan model sifatida kvalifikatsiya qilinadi.

Modelning ustunligi turli davlat organlari va moliyaviy tashkilotlardagi ma'lumotlarni bir markazda qiyoslash hamda tahliliy natijalarni huquqni qo'llashga tez yo'naltirish imkoniyatidir. Asosiy huquqiy xavf esa moliyaviy monitoring maqsadida olingan axborotning boshqa funksional yo'nalishlarda avtomatik yoki yetarli huquqiy asossiz qayta ishlatilishidir. EAG baholashida texnik muvofiqlik bilan birga proaktiv tahlil va moliyaviy razvedka salohiyatidan foydalanishni kuchaytirish zarurligi qayd etilgani mavjud vakolatlarning amalga oshirish mexanizmlarini aniqlashtirish zaruratini tasdiqlaydi.

Muallif pozitsiyasi va tahliliy materialning protsessual ahamiyati. Moliyaviy razvedka bo'linmasi tayyorlagan tahliliy material shaxsning aybdorligini bevosita tasdiqlovchi dalil emas. Biroq uni daliliy salohiyatga mutlaqo ega bo'lmagan xizmat axboroti deb baholash ham asosli emas. Tahlil qiluvchining ehtimoliy aloqalar haqidagi professional xulosasi yo'naltiruvchi tahliliy baho bo'lib qoladi, material tarkibidagi hisobvaraqlar harakati, bitimlar, elektron yozuvlar va boshqa faktik ma'lumotlar esa O'zR Jinoyat-protsessual kodeksida belgilangan tartibda olinib, tekshirilgan va baholangandan so'ng protsessual ahamiyat kasb etishi mumkin. Shu bois tahliliy xulosa bilan tekshirilishi mumkin bo'lgan faktik ma'lumotning huquqiy rejimini farqlash zarur.

Amaldagi tartibga solish tahlili to'rtta o'zaro bog'liq masalani ko'rsatadi: 1) operatsion mustaqillikning funksional mazmuni yetarlicha konkretlashtirilmagan; 2) moliyaviy razvedka tahliliy materialining tushunchasi va huquqiy chegarasi alohida belgilanmagan; 3) umumiy maxfiylik normalari axborotning funksional yo'nalishlar o'rtasidagi harakatini to'liq tartibga solmaydi;

4) operatsion mustaqillik bilan hisobdorlikning amaliy nisbatini aniq belgilash zarur. Mazkur masalalar vakolatlarni kengaytirishdan ko'ra mavjud vakolatlarni amalga oshirishning huquqiy tartibini aniqlashtirishni talab qiladi.

Qonunchilikni takomillashtirish yuzasidan quyidagi takliflar ilgari suriladi. Birinchidan, maxsus vakolatli davlat organining operatsion mustaqilligi mazmunini qonunchilikda aniq belgilash lozim. U tahlil predmetini tanlash, qo'shimcha axborot so'rash, tahlilni davom ettirish yoki yakunlash hamda natijalarni vakolatli organlarga yuborish yoki yubormaslik bo'yicha professional qaror qabul qilish huquqini qamrab olishi kerak.

Ikkinchidan, qonunchilikka "moliyaviy razvedka tahliliy material" tushunchasini kiritish, uni moliyaviy va boshqa tegishli ma'lumotlarni qiyoslash hamda tahlil qilish natijasida shakllanadigan axborot-tahliliy mahsulot sifatida belgilash maqsadga muvofiq. Tahliliy xulosa mustaqil dalil hisoblanmasligi, materialdagi faktik ma'lumotlar esa protsessual tartibda tekshirilishi va baholaniishi lozim.

Uchinchidan, moliyaviy razvedka ma'lumotidan maqsadli foydalanish va uni funksional yo'nalishlar bo'yicha ajratishning huquqiy asoslarini belgilash zarur. Boshqa funksional yo'nalishda foydalanish aniq huquqiy asos va xizmat zaruratiga bog'lanishi, axborotga kirish, nusxa olish, o'zgartirish va uzatish operatsiyalari avtomatlashtirilgan tarzda qayd etilishi, xorijiy MRB ma'lumotini uchinni tomonga berish esa uni taqdim etgan bo'linmaning roziligi va hamkorlik shartlariga muvofiq amalga oshirilishi kerak.

To'rtinchidan, funksional hisobdorlik va institutsional shaffoflikni kuchaytirish uchun maxfiy hamda shaxsga doir ma'lumotlarni oshkor etmaydigan yillik umumlashtirilgan ochiq hisobot mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiq. Unda xabarlar dinamikasi, strategik tahlil yo'nalishlari, tipologiyalar, xususiy sektorga qayta aloqa va tizimni takomillashtirishga doir tavsiyalar aks ettirilishi mumkin.

Tadqiqot natijalari ayrim olimlarning institutsional model tanlovi vakolatlar va siyosiy ta'sir muvozanatiga bog'liq degan xulosasini axborot-huquqiy rejim bilan to'ldiradi (Masciandaro & Volpicella, 2016). A. Siena ilgari surgan mustaqillik va huquqiy kafolatlarni vakolatlar kengayishidan oldin mustahkamlash yondashuvi

O'zbekiston sharoitida ham dolzarb hisoblanadi. Negaki ustuvor vazifa yangi axborot vakolatlarini ko'paytirish emas, mavjud vakolatlarining maqsadli foydalanish va funksional ajratish chegaralarini aniqlashtirishdir (A. Siena, 2022).

Gara hamda Levi natijadorlikni faqat xabarlar soni bilan baholashning cheklanganligini ko'rsatadi (Gara et al., 2024; Levi, 2020).

Shu sababli funksional hisobdorlik idoraviy boshqaruv, axborotdan foydalanish qonuniyligi ustidan nazorat va maxfiy ma'lumotlarsiz umumlashtirilgan ommaviy hisobotni uyg'unlashtirishi lozim. Bu operatsion qarorlarning mustaqilligiga aralashmasdan institutsional natijadorlikni baholash imkonini beradi.

Xulosa

Tadqiqot MRBning ma'muriy-huquqiy maqomi institutsional o'rin, kompetensiyaviy-funksional vakolatlar, maxsus axborot rejimi, operatsion mustaqillik va funksional hisobdorlikning yaxlit

tizimi ekanini ko'rsatdi. O'zbekiston modeli institutsional mansubligiga ko'ra huquqni muhofaza qiluvchi, vazifalari tarkibiga ko'ra kompleks, axborotni tashkil etish usuliga ko'ra markazlashgan-integratsiyalashgan modeldir. Uning ustunligi ko'p manbali tahlil va natijalarni huquqni qo'llashga tez yo'naltirishda, asosiy huquqiy xavfi esa ma'lumotning funksional yo'nalishlar o'rtasida yetarli huquqiy asossiz siljishida namoyon bo'ladi.

Qonunchilikni takomillashtirish operatsion mustaqillikning funksional mazmunini aniqlashtirish, "moliyaviy razvedka tahliliy materiali" tushunchasi va protsessual chegarasini belgilash, maqsadli foydalanish hamda funksional ajratish qoidalarini mustahkamlash, funksional hisobdorlikning ochiq, biroq maxfiylikni saqlovchi shakllarini joriy etishga qaratilishi lozim. Bunday yondashuv formal muvofiqlikdan huquqiy aniqlik va institutsional samaradorlikka o'tishga xizmat qiladi.

REFERENCES

- Bartolozzi, D., Bressan, S., Miani, S., & Paltrinieri, A. (2019). *Financial Intelligence Unit governance and performance* (BAFFI CAREFIN Working Paper No. 2019-115). Università Bocconi.
- Brewczyńska, M. (2021). Financial intelligence units: Reflections on the applicable data protection legal framework. *Computer Law & Security Review*, 43, Article 105612. <https://doi.org/10.1016/j.clsr.2021.105612>
- Egmont Group. (2018). *Understanding FIU operational independence and autonomy*. Egmont Group Secretariat.
- Egmont Group. (2025). *Principles for information exchange between financial intelligence units*. Egmont Group Secretariat.
- Eurasian Group. (2022). *Mutual evaluation report of the Republic of Uzbekistan*. EAG.
- Federal Financial Monitoring Service. (2024). *Institutional status and subordination*. Rosfinmonitoring.
- Financial Action Task Force. (2025). *International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation: The FATF recommendations*. FATF/OECD.
- Financial Crimes Enforcement Network. (2024). *About FinCEN: What we do*. U.S. Department of the Treasury. <https://www.fincen.gov>
- Gara, M., Manaresi, F., Marchetti, D. J., & Marinucci, M. (2024). Anti-money-laundering oversight and banks' reporting of suspicious transactions: Some empirical evidence. *The Journal of Law, Economics, and Organization*, 40(2), 434–469.
- Generalzolldirektion. (2024). *Financial Intelligence Unit annual report 2024*. German Customs.
- International Monetary Fund, & World Bank. (2004). *Financial intelligence units: An overview*. International Monetary Fund.
- Levi, M. (2020). Evaluating the control of money laundering and its underlying offences: The search for meaningful data. *Asian Journal of Criminology*, 15(4), 301–320. <https://doi.org/10.1007/s11417-020-09319-y>
- Masciandaro, D., & Volpicella, A. (2016). Designing financial supervision: The puzzling case of the FIUs against money laundering. *Journal of Financial Regulation*, 2(1), 79–113. <https://doi.org/10.1093/jfr/fjw002>
- Mirzayev, F. (2021). Jinoiy daromadlarni legallashtirish va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish milliy tizimida moliyaviy razvedka bo'linmasining faoliyati va uning roli [The activities of the financial

intelligence unit and its role in the national system for combating money laundering and terrorist financing]. *Bulletin of the Academy of the Prosecutor General's Office*, 2(46), 31–34.

Mouzakiti, F. (2020). Cooperation between Financial Intelligence Units in the European Union: Stuck in the middle between the General Data Protection Regulation and the Police Data Protection Directive. *New Journal of European Criminal Law*, 11(3), 351–374. <https://doi.org/10.1177/2032284420943303>

President of the Republic of Uzbekistan. (2021, June 28). *On approval of the Strategy for the Development of the national system of the Republic of Uzbekistan for countering the legalization of proceeds from criminal activity, financing of terrorism and financing the proliferation of weapons of mass destruction (Decree No. DP-6252)*. Lex.uz. <https://lex.uz/uz/docs/6964124>

President of the Republic of Uzbekistan. (2023, January 16). *On additional measures to further expand access to justice and improve the efficiency of the courts (Decree No. DP-11)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/6999876>

President of the Republic of Uzbekistan. (2024, July 8). *On additional measures for the effective organization of activities to combat the underground economy (Decree No. PF-99)*. Lex.uz.

Quintel, T. (2022). Data protection rules applicable to Financial Intelligence Units: Still no clarity in sight. *ERA Forum*, 23, 53–74. <https://doi.org/10.1007/s12027-021-00697-z>

Republic of Uzbekistan. (1994). *Code of Criminal Procedure of the Republic of Uzbekistan*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-111460>

Republic of Uzbekistan. (2004, August 26). *On countering the legalization of proceeds from criminal activities, the financing of terrorism and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction (Law No. 660-II)*. Lex.uz. <https://lex.uz/docs/-283717>

Siena, F. A. (2022). The European anti-money laundering framework – At a turning point? The role of financial intelligence units. *New Journal of European Criminal Law*, 13(2), 216–246. <https://doi.org/10.1177/20322844221105406>

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2026-YIL 4-SON

VOLUME 6 / ISSUE 4 / 2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence.6.4>.

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.jurisprudence>